

31^ο Πανελλήνιο
Συνέδριο

Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών

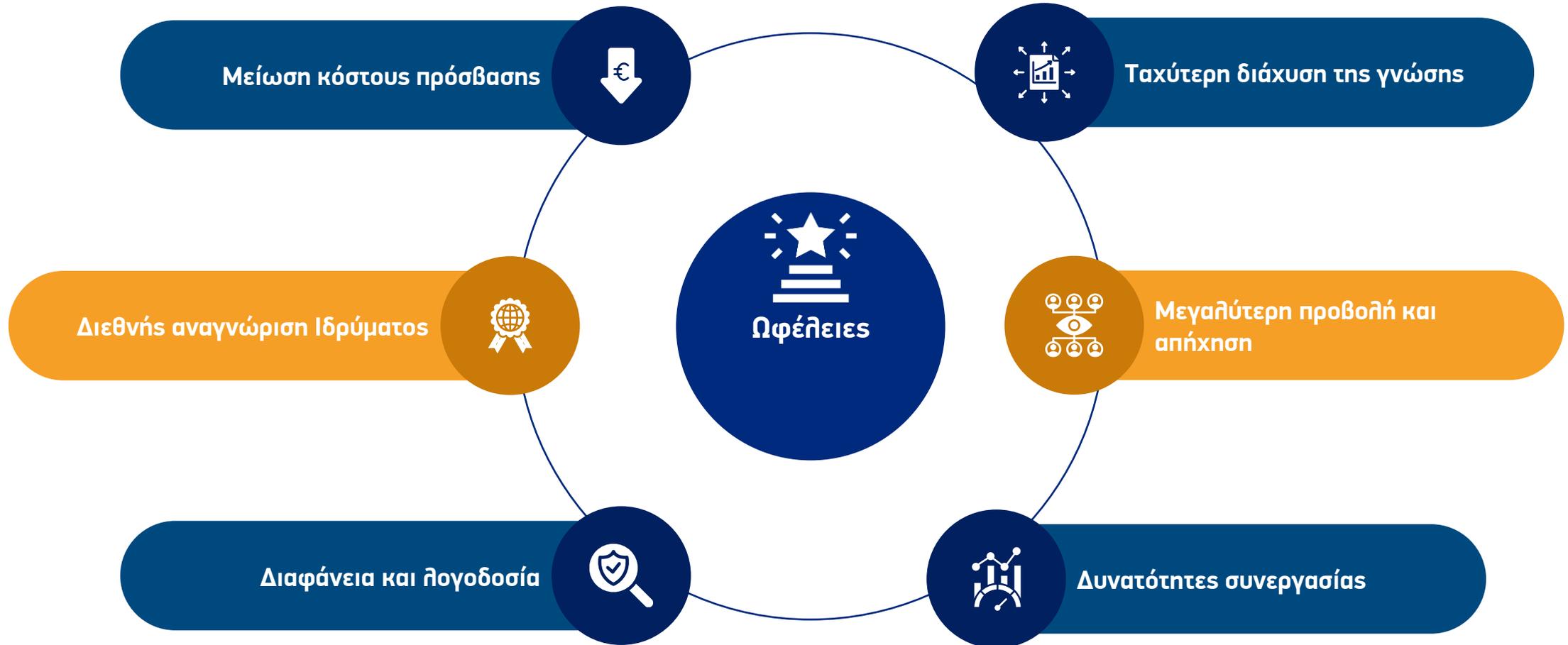
Ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις ανοικτής πρόσβασης: Ωφέλειες και κίνδυνοι

Βιβλιοθήκη

& Κέντρο Πληροφόρησης

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

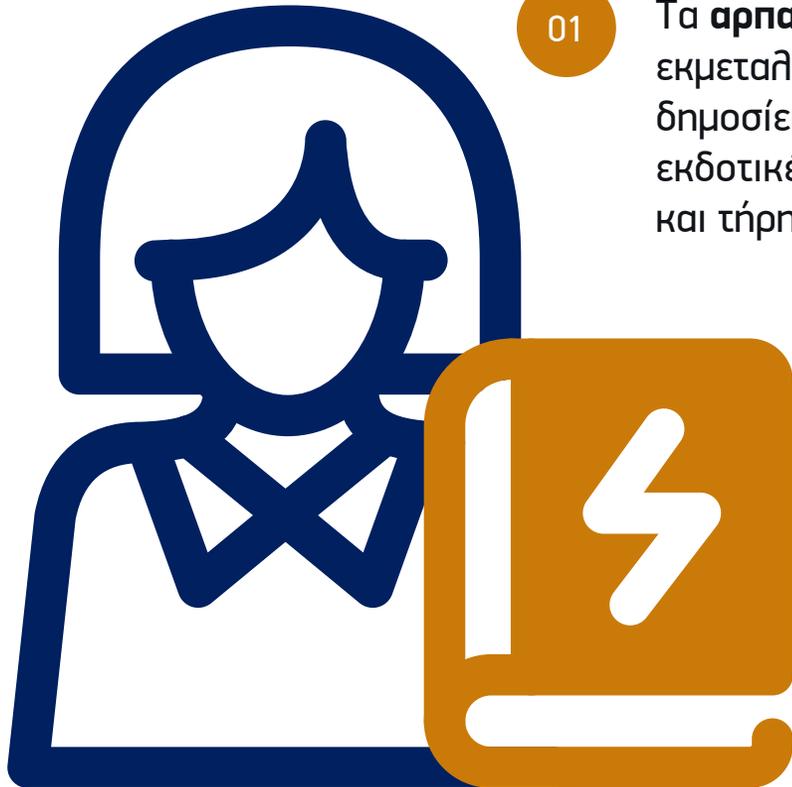
Ανοικτή πρόσβαση - Ωφέλειες

Ανοικτή πρόσβαση - Κίνδυνοι

"Αρπακτικά περιοδικά"

01

Τα **αρπακτικά περιοδικά** (predatory journals) είναι εκδοτικοί οργανισμοί που εκμεταλλεύονται το μοντέλο της ανοιχτής πρόσβασης απαιτώντας τέλη δημοσίευσης από τους συγγραφείς, χωρίς όμως να παρέχουν τις απαραίτητες εκδοτικές υπηρεσίες, όπως έγκυρη κρίση από ομοτίμους, ουσιαστική επιμέλεια και τήρηση ακαδημαϊκών προτύπων.

02

Χαρακτηρίζονται από:

παραπλανητικές πρακτικές (π.χ. ψευδείς, πολυπληθείς συντακτικές επιτροπές, μοχλευμένα στοιχεία απήχησης),

ανεπαρκή ή ανύπαρκτη αξιολόγηση και

προσανατολισμό αποκλειστικά στο οικονομικό κέρδος εις βάρος της επιστημονικής ακεραιότητας

(Beall, 2012; Shen & Björk, 2015; Grudniewicz et al., 2019; Oviedo-García, 2021; Perera, 2025)

"Αρπακτικά περιοδικά" Κριτήρια Εντοπισμού

01

Επιθετικό μάρκετινγκ

02

Ομοιότητα των τίτλων με τους τίτλους ήδη καθιερωμένων έγκριτων περιοδικών

03

Συντελεστής απήχησης και αυτοαναφορές

04

APCs

05

Διαδικασία ομότιμης κρίσης

06

Συχνότητα έκδοσης

07

Μέγεθος συντακτικής επιτροπής (editorial board)

Μέτρα πρόληψης ερευνητικών και ακαδημαϊκών οργανισμών για αρπακτικά περιοδικά

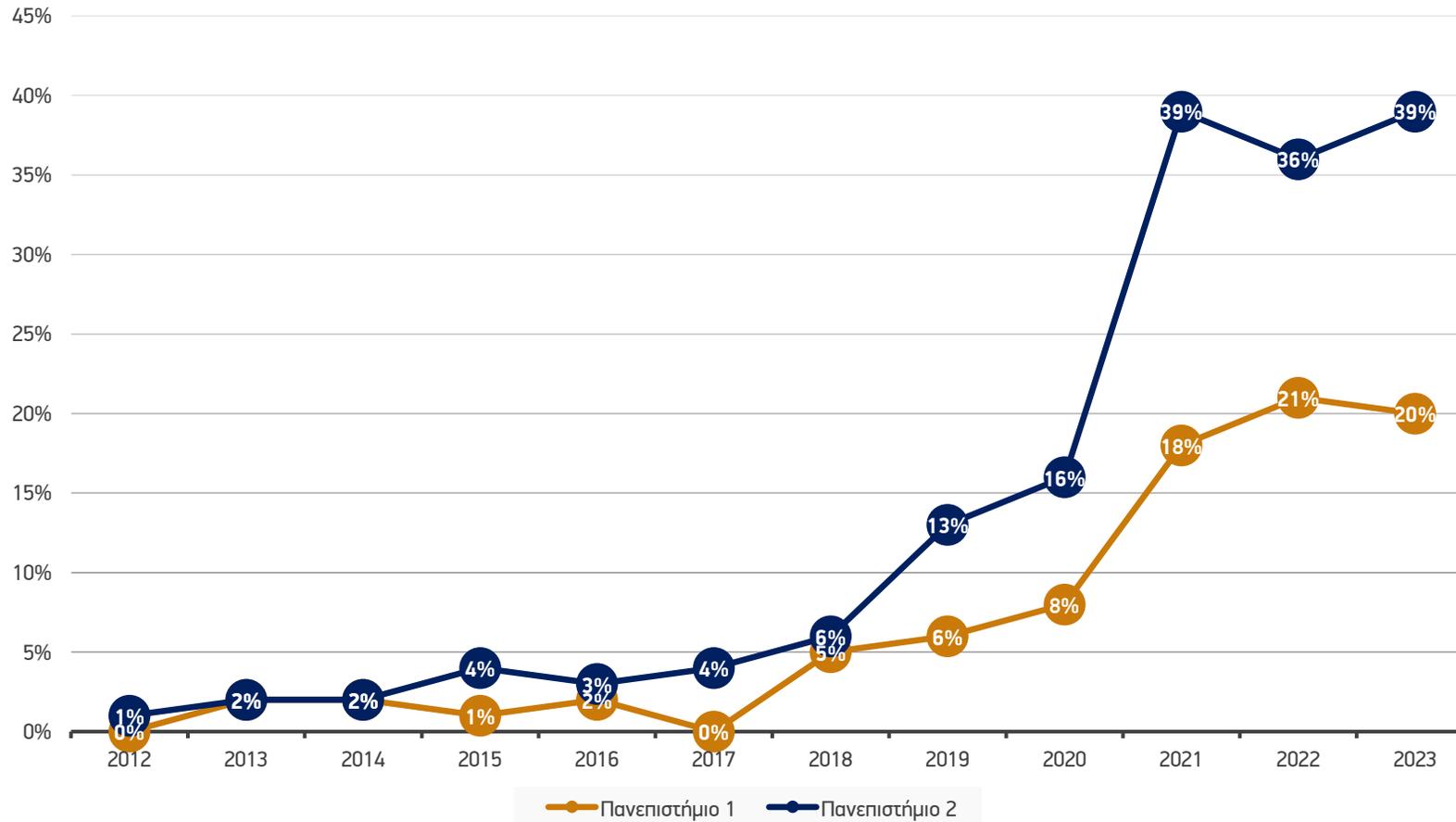
SCIENCE
JOURNAL

- 1 PUBLICATION FORUM (ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ)
- 2 CZECH ACADEMY OF SCIENCES
- 3 SLOVAK ECONOMIC ASSOCIATION
- 4 MINISTRY OF EDUCATION (MALAYSIA)
- 5 PRAGUE UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS
- 6 FACULTY OF SOCIAL SCIENCES. CHARLES UNIVERSITY (ΤΣΕΧΙΑ)
- 7 ZHEJIANG GONGGONG UNIVERSITY (ΚΙΝΑ)
- 8 MITTUNIVERSITETET (MID SWEDEN UNIVERSITY)

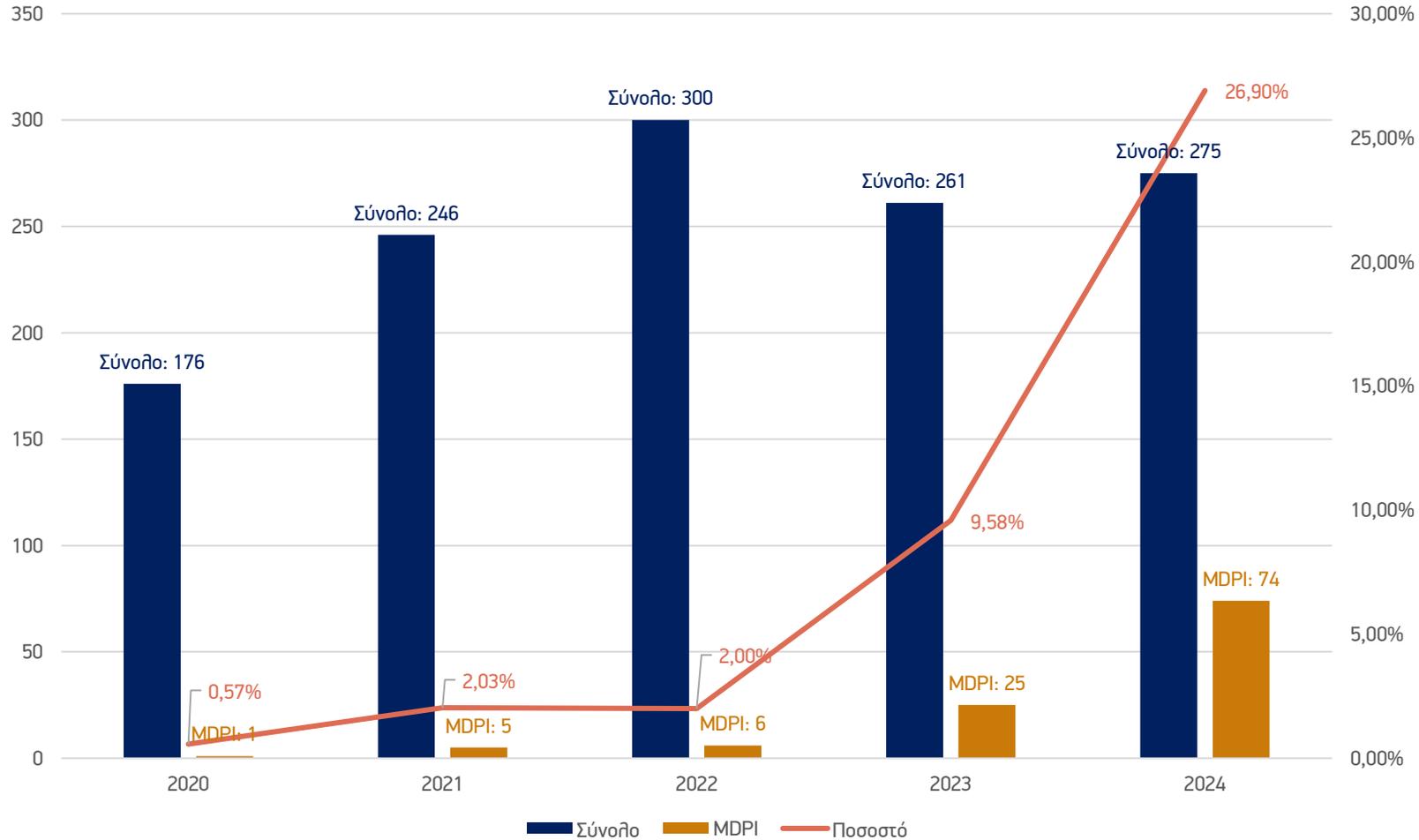
% Δημοσιεύσεων σε δυνητικά ή/και πιθανά αρπακτικά περιοδικά (Δεργιάδης κ.α., 2024)

% δημοσιεύσεων σε δυνητικά ή/και πιθανά αρπακτικά περιοδικά

Δημοσιεύσεις Παν. Μακεδονίας στην Scopus Ποσοστό MDPI

Παν. Μακεδονίας: Άρθρα στη Scopus

Ερωτηματολόγιο

Σκοπός

01

04

4 μέρη

Ερευνητές του Πανεπιστημίου
Μακεδονίας (76)

02

05

3 θεματικοί άξονες

Ερωτηματολόγιο (Google Forms)
21 ερωτήσεις – 10

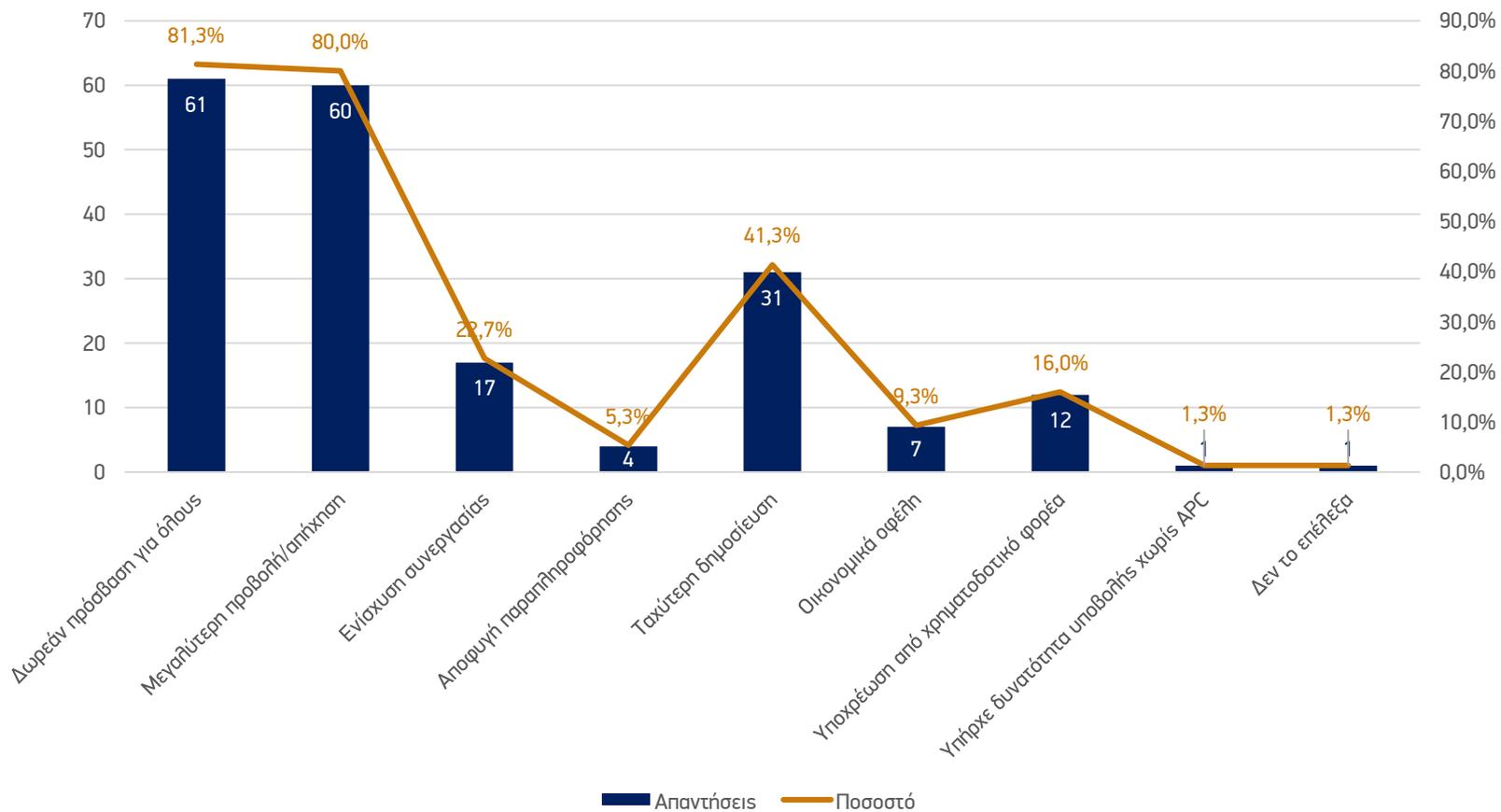
03

06

Αποτελέσματα / Σχεδιασμό
ενημερωμένων πολιτικών και
υπηρεσιών υποστήριξης

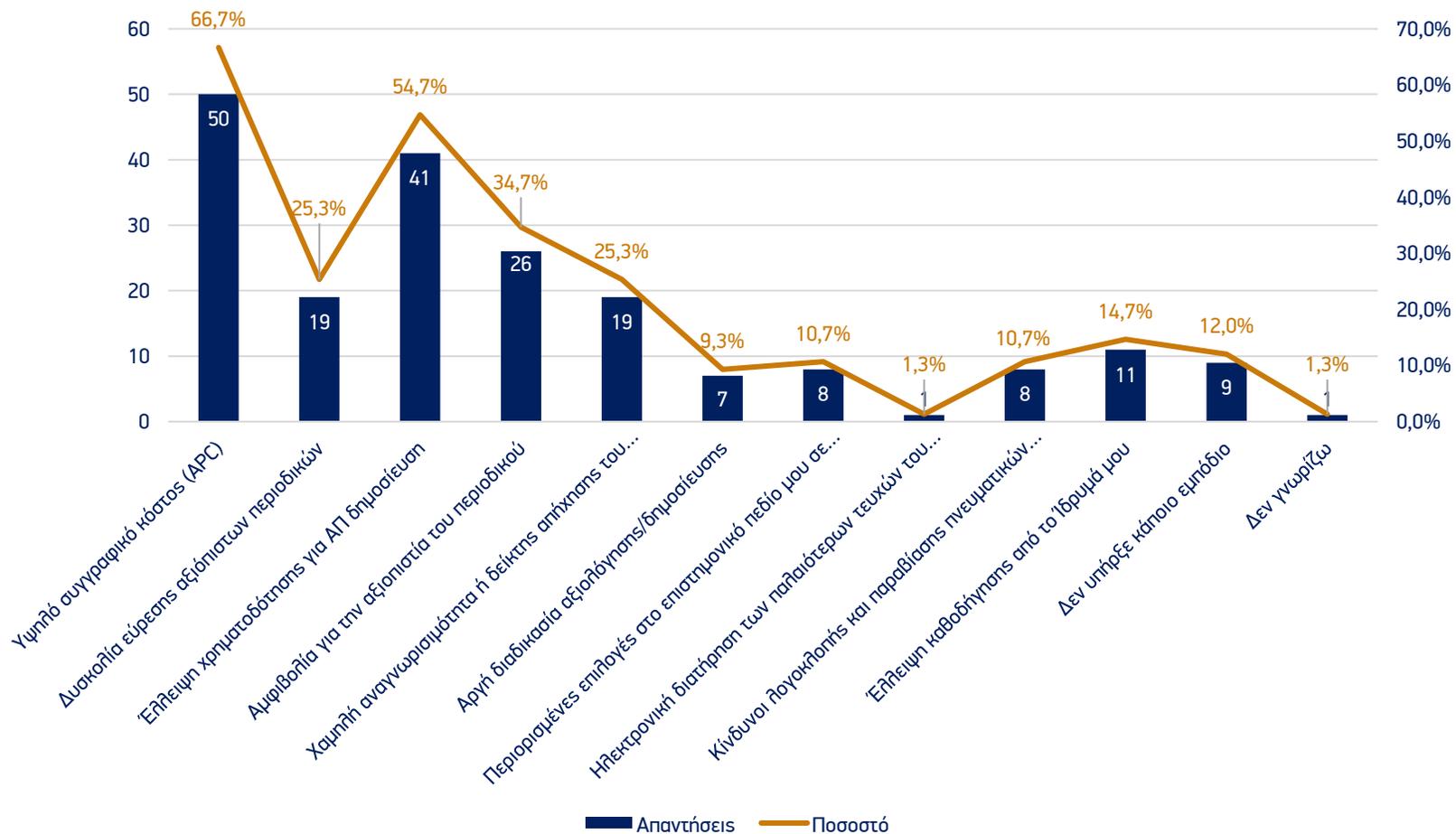
Αποτελέσματα – βασικά σημεία

3. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους θα επιλέγατε ή έχετε επιλέξει να δημοσιεύσετε σε επιστημονικό περιοδικό σε καθεστώς ΑΠ; (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερα από ένα)

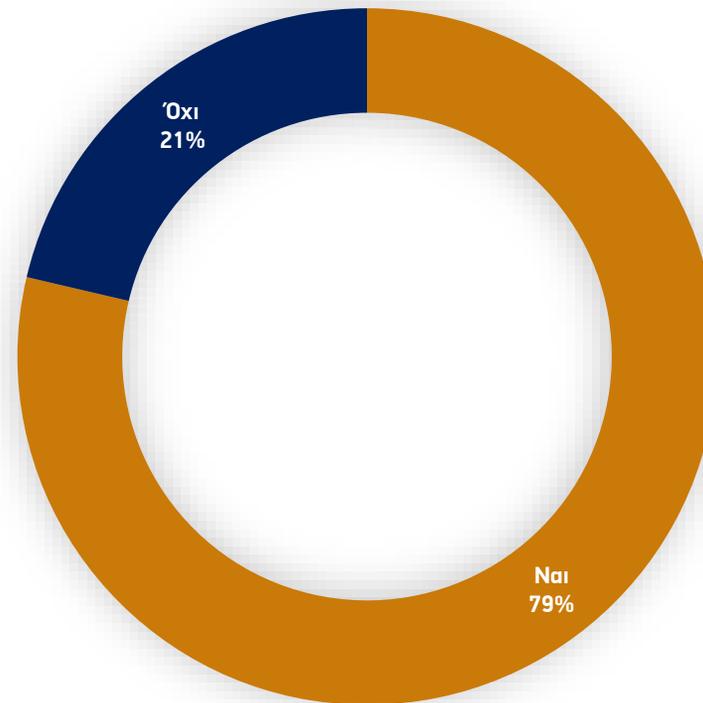
Αποτελέσματα – βασικά σημεία

4. Ποια εμπόδια πιστεύετε ότι θα συναντούσατε στη δημοσίευση σε περιοδικά ΑΠ;
(μπορείτε να επιλέξετε περισσότερα από ένα)

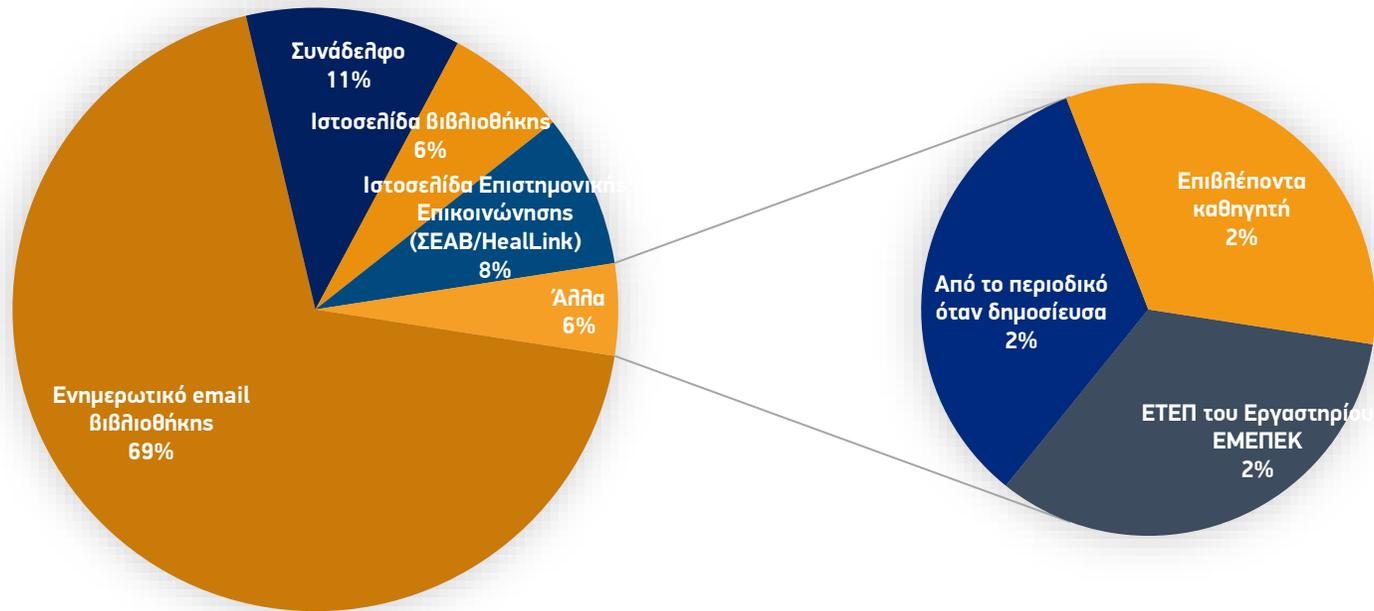
Αποτελέσματα – βασικά σημεία

5. Γνωρίζετε για τις συμφωνίες μετασχηματισμού του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ/HealLink) με διεθνείς εκδότες περιοδικών βάσει των οποίων καλύπτεται μερικώς ή πλήρως το APC ;

Αποτελέσματα – βασικά σημεία

6. Αν ναι, από που ενημερωθήκατε για πρώτη φορά;

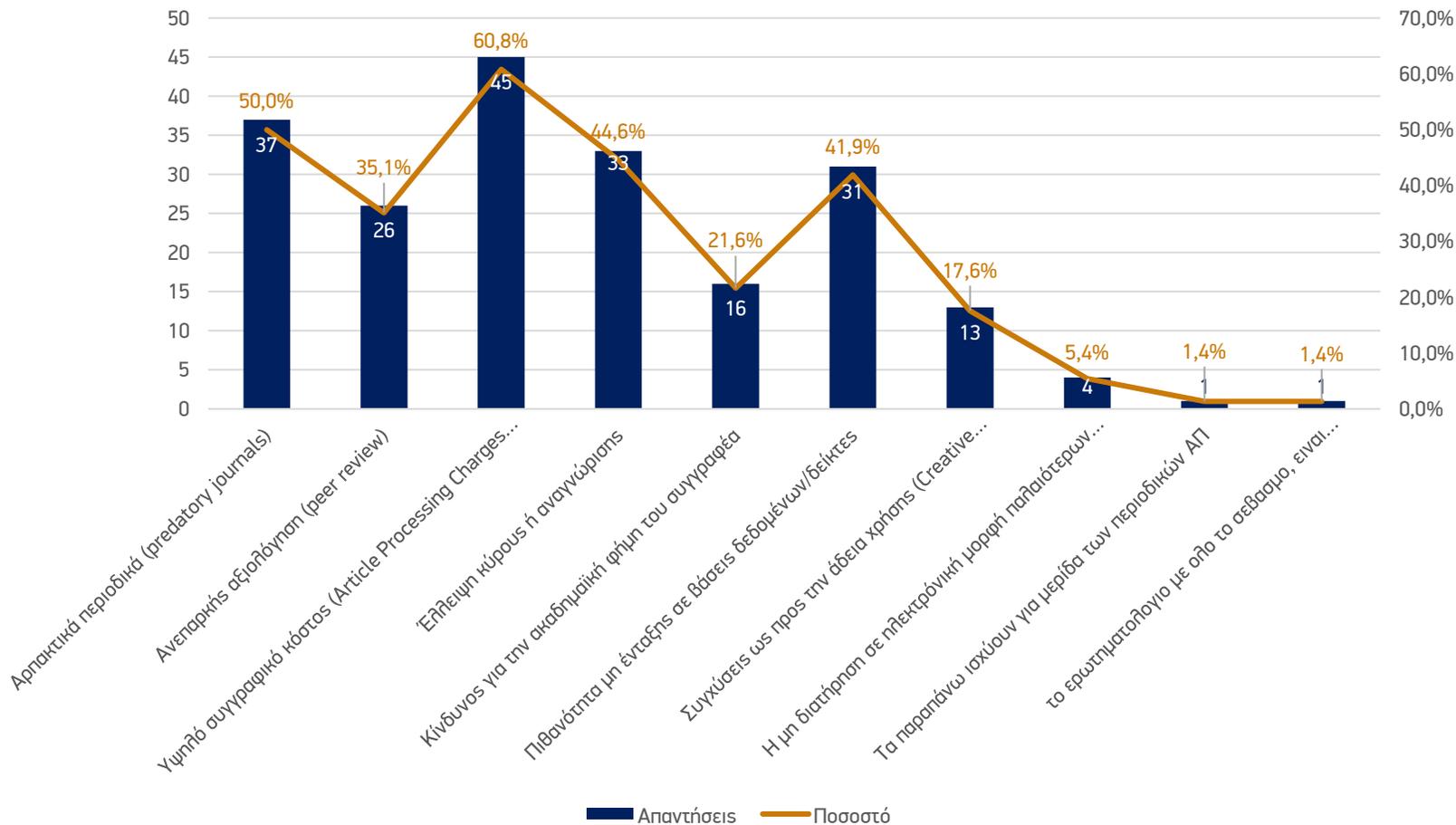

- Ενημερωτικό email βιβλιοθήκης
- Ιστοσελίδα βιβλιοθήκης
- ΕΤΕΠ του Εργαστηρίου ΕΜΕΠΕΚ
- Επισβλέποντα καθηγητή

- Συνάδελφο
- Ιστοσελίδα Επιστημονικής Επικοινωνίας (ΣΕΑΒ/HealLink)
- Από το περιοδικό όταν δημοσίευσα

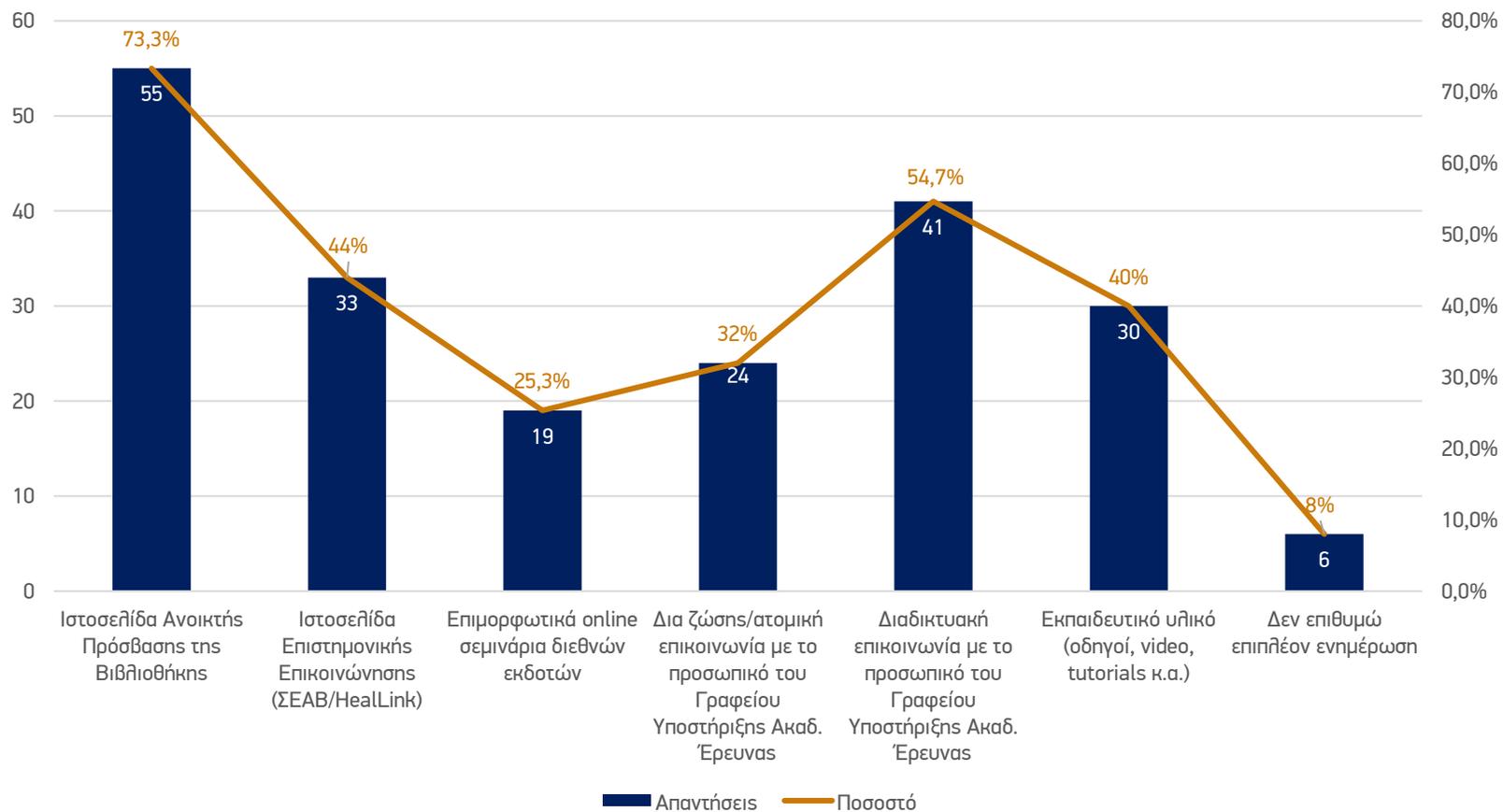
Αποτελέσματα – βασικά σημεία

10. Ποιοι θεωρείτε ότι είναι οι βασικοί κίνδυνοι δημοσίευσης σε επιστημονικά περιοδικά ΑΠ; (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερα από ένα)

Αποτελέσματα – βασικά σημεία

17. Θα θέλατε να έχετε περισσότερη ενημέρωση για θέματα ακαδημαϊκών δημοσιεύσεων σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης από: (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερα από ένα)

Αποτελέσματα

01

Βασικά κριτήρια επιλογής περιοδικού.

- Δωρεάν πρόσβαση του περιεχομένου από όλους.
- Μεγαλύτερη απήχηση / αναγνωσιμότητα.

02

Εμπόδια στη δημοσίευση σε καθεστώς ΑΠ.

- Υψηλό συγγραφικό κόστος (APCs).
- Έλλειψη χρηματοδότησης για ΑΠ δημοσιεύσεις.

03

Γνώση & ενημέρωση

- Οι περισσότεροι γνωρίζουν για τις συμφωνίες μετασχηματισμού του ΣΕΑΒ (Heal-Link) με εκδότες, που καλύπτουν μερικώς ή πλήρως τα APCs.
- Η κύρια πηγή ενημέρωσης είναι τα ενημερωτικά emails της βιβλιοθήκης.
- Γνωρίζουν την ύπαρξη του Ιδρυματικού Αποθετηρίου Ruomoplus, αλλά χρειάζονται περαιτέρω ενημέρωση για τα οφέλη του.

04

Κίνδυνοι στη δημοσίευση

- Υψηλό συγγραφικό κόστος.
 - Αρπακτικά περιοδικά.
- Αμφιβολίες για την αξιοπιστία των ΑΠ περιοδικών → ανάγκη για περισσότερη καθοδήγηση.

05

Έλεγχος εγκυρότητας περιοδικών

- Η βάση Scopus αποτελεί το βασικό εργαλείο ελέγχου.
 - Σημαντικό ποσοστό δεν ελέγχει συστηματικά την εγκυρότητα ούτε γνωρίζει σχετικά εργαλεία.

06

Σημεία αναφοράς & υποστήριξης

- Η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης για την Ανοικτή Πρόσβαση.
 - Η διαδικτυακή επικοινωνία με το Γραφείο Υποστήριξης Ακαδημαϊκής Έρευνας.

Ανάλυση δημοσιεύσεων

JUFO

<https://jfp.csc.fi/jufoportals>

Publication Forum (JUFO)

ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ

Είναι ένα σύστημα κατάταξης (0-3) επιστημονικών περιοδικών, σειρών βιβλίων, συνεδρίων και εκδοτικών οίκων, το οποίο υποστηρίζει την **αξιολόγηση της ποιότητας της ερευνητικής παραγωγής**

Η ΚΑΤΑΤΑΞΗ

Το έργο της κατάταξης πραγματοποιείται από **23 ομάδες εμπειρογνομένων** σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία οι οποίες απαρτίζονται από περίπου **300 επιστήμονες** που εργάζονται στη **Φινλανδία**

ΑΠΗΧΗΣΗ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ

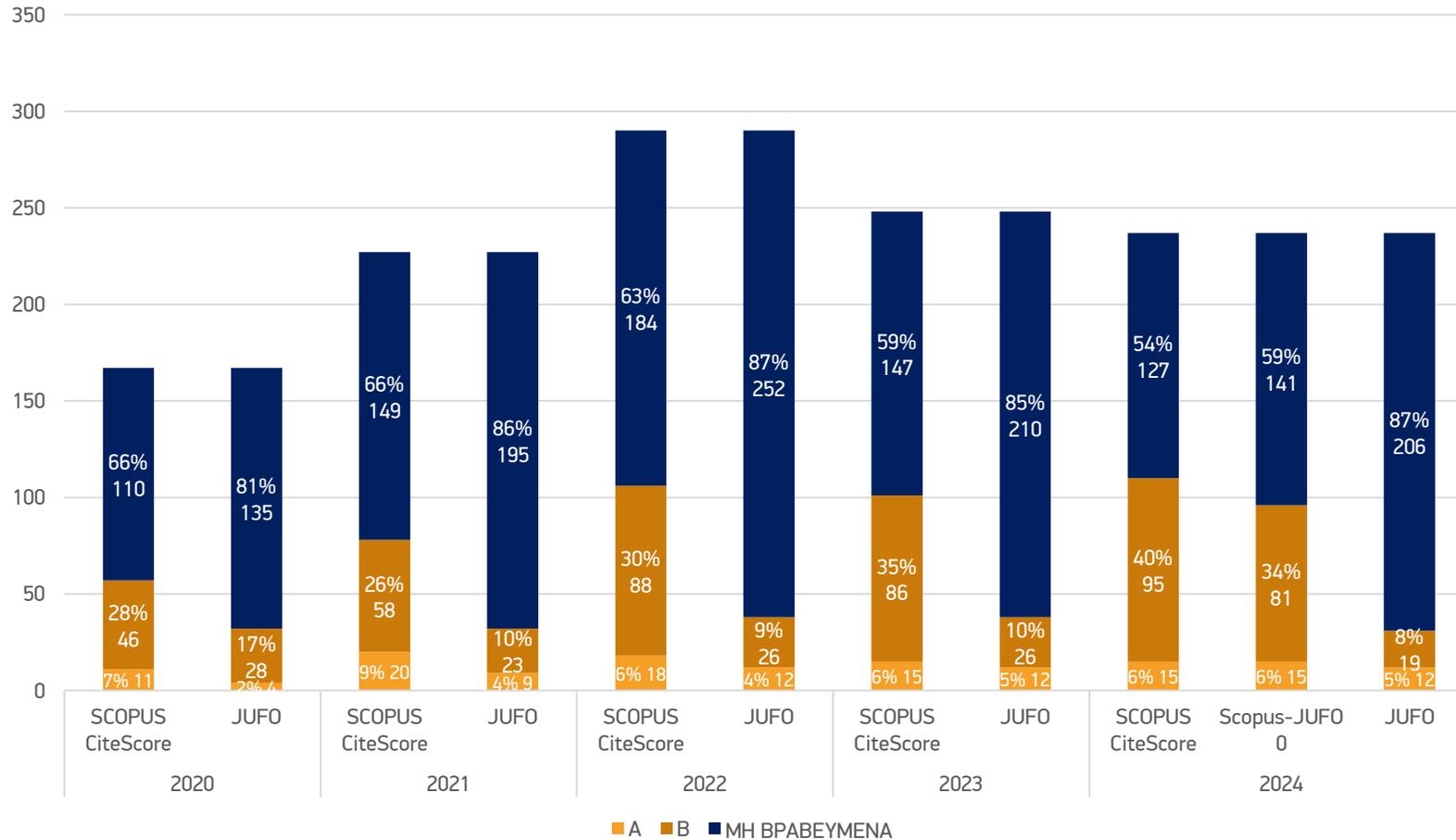
Η **κατάταξη** παρέχει πληροφορίες για την **απήχηση των ακαδημαϊκών διαύλων δημοσίευσης** και την **εκτίμηση** που λαμβάνουν στην επιστημονική κοινότητα

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Το Publication Forum λειτουργεί **υπό την αιγίδα της Ομοσπονδίας Φινλανδικών Επιστημονικών Εταιρειών**

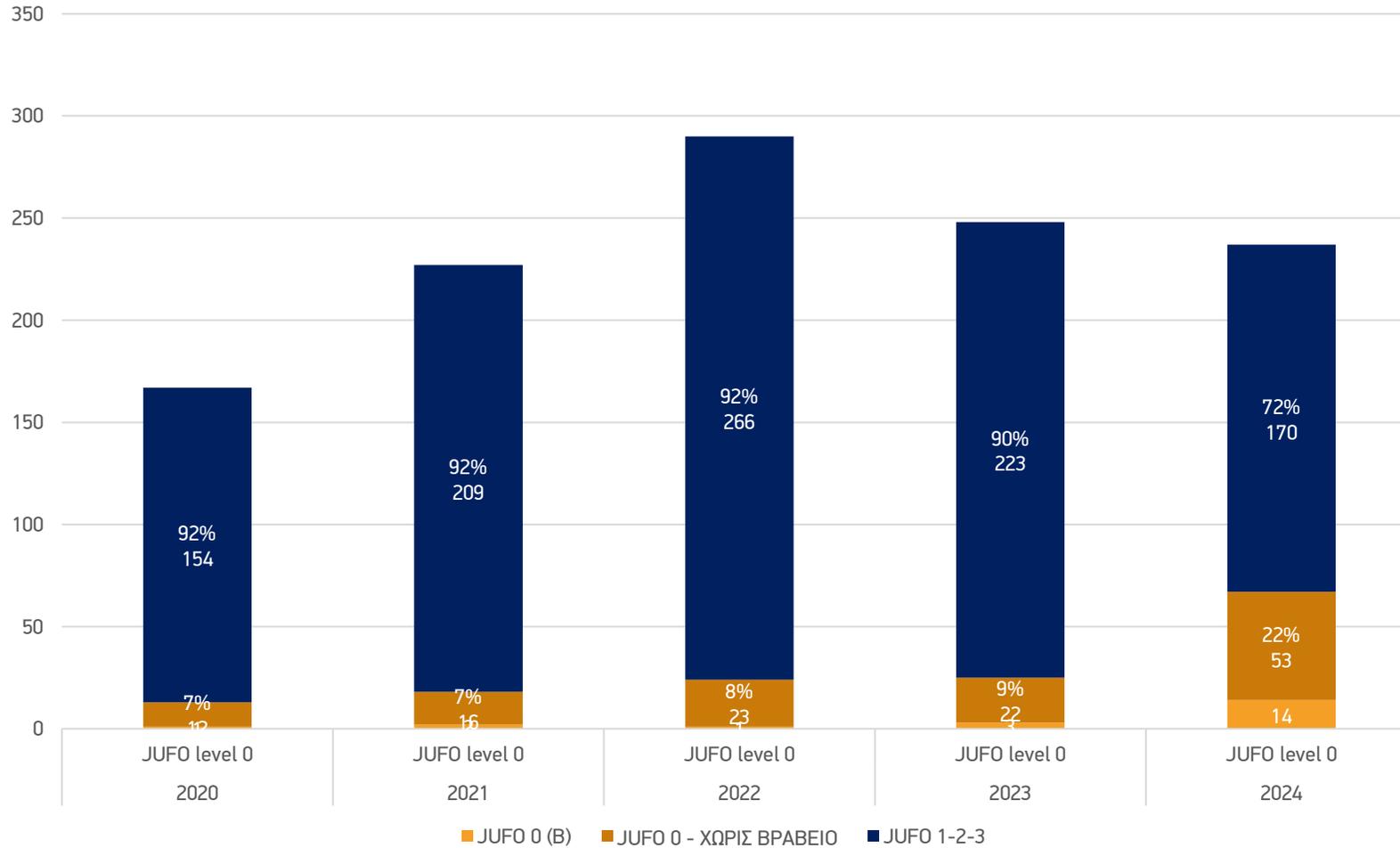
Κατάταξη δημοσιεύσεων Παν. Μακεδονίας (άρθρα περιοδικών) σύμφωνα με CiteScore ranking (Scopus) και JUFO.levels (2020-2024)

Κατάταξη δημοσιεύσεων Παν. Μακεδονίας (άρθρα περιοδικών) σύμφωνα με CiteScore ranking (Scopus) και JUFO levels

Άρθρα με JUFO level 0 (2020-2024)

Άρθρα με JUFO level 0

Μέτρα Πρόληψης/Προτάσεις

1

Ενημέρωση και συστάσεις

2

Εξαίρεση των περιοδικών MDPI με επίπεδο 0 από τα ερευνητικά βραβεία

3

Μη κάλυψη των APCs από ερευνητικούς πόρους του Πανεπιστημίου (small grants)

4

Θέσπιση κινήτρων για υψηλού επιπέδου δημοσιεύσεις ανοικτής πρόσβασης

5

Πρωτοβουλίες ενημέρωσης στις συνόδους των Πρυτάνεων και προς Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΕΕ)

6

Θεσμικό πλαίσιο, διαφάνεια και υποστήριξη (national agreements ή SPR) ώστε να μην ενισχύσει ανισότητες ή φαινόμενα χαμηλής ποιότητας

Συμπεράσματα

- 1 **Δίκαια μοντέλα χρηματοδότησης** - Ενίσχυση κριτικής αξιολόγησης
- 2 **Πρώθηση ηθικών πρακτικών** στην εκδοτική διαδικασία ΑΠ
- 3 **Υβριδικές αξιολογήσεις** - Συνδυασμός ποσοτικών δεικτών και γνώμη των ειδικών
- 4 Πανεπιστήμιο Μακεδονίας – **Διακοπή χρηματοδότησης** της έρευνας σε "αρπακτικά περιοδικά"
- 5 **Θεσμική καθοδήγηση και υποστήριξη** των ερευνητών
- 6 **Ενίσχυση του ρόλου των βιβλιοθηκών** ως κόμβοι, ενημέρωσης, υποστήριξης, αξιολόγησης

31^ο Πανελλήνιο
Συνέδριο

Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών

Ευχαριστούμε

Κώστας Ζωντανός
Βιβλιοθηκονόμος
Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης
Πανεπιστημίου Μακεδονίας
zontanos@uom.edu.gr

Φωτεινή Πολυμεράκη
Βιβλιοθηκονόμος
Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης
Πανεπιστημίου Μακεδονίας
polymerf@uom.edu.gr